νετσάνικο κάστρο καὶ κάτι ἀπὸ ἀρχαῖο ναὸ ἀκόμα.

Δὲ θὰ πασκίσω νὰ τὸν συγκρίνω μὲ ξένους ποιητὲς γιὰ νὰ δείξω τὴ θέση ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχῃ ὁ ποιητὴς αὐτὸς γιὰ τὸν τόπο μας, γιατὶ τὶς συγκρίσες τὶς θεωρῶ ἀδύναμες κι ἄσκοπες, μὰ μπορῶ νὰ πῶ πὼς ὅποια σημασία μπορεῖ νὰ ἔχῃ τὸ ἔργο ἑνὸς Οὐγκὼ γιὰ τὴ Γαλλία τέτοια καὶ τὸ ἔργο τοῦ Παλαμᾶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἔχει τὴν πανθεϊστικὴ φιλοσοφία καὶ τὴν ἐπίδραση τῶν πιὸ τρανῶν κι ἔχει τὸ περιμάζεμα ἑνὸς μεγάλου ὑλικοῦ μὲ τὸ ὁποῖο ἄλλοι θὰ μπορέσουν νὰ χτίσουν καινούργιες ἐκκλησίες. Ὡς μορφὴ καὶ στῖχος ἡ ποίησή του ἔχει μεγάλη συγγένεια μὲ τὴν ποίηση τοῦ Βέλγου Βερερέν.

Γύρω ἀπ' τὸν Παλαμᾶ, φανερώθηκαν ποιητὲς καὶ λογογράφοι σὰν τοὺς κυρίους Βλαχογιάννη, Γρυπάρη, Βασιλικό, γιὰ τοὺς ὁποίους θὰ μιλήσουμε πιὸ κάτου, γιὰ κάποια ὑστερινότερη ἐκδήλωσή τους ποὺ τοὺς κάνει προσωπικότερους, ὁ Μαλακάσης κι ὁ Πορφύρας, ποιητὲς αὐτοί, ἰδίως ὁ δεύτερος μιᾶς μελωδίας ξεχωριστῆς ποὺ ξεδιπλώνει κάποιες πρωτοφανέρωτες ἀρετὲς τῆς γλώσσας μας, μὰ πάντα μιᾶς ποίησης ποὺ ἐμένα δὲ μοῦ πολυγουστάρει.

Δεύτερο ἔργο ποὺ παίρνω στὴν τύχη ἀπ' τὰ ποιητικά, ἂν ἐξαιρέσουμε ἐκεῖνο τοῦ Κώστα Κρυστάλλη, ποὺ ἦρθε μὲ θεοκριτικὰ ὄνειρα νὰ τραγουδήσῃ τοὺς ἀπόμακρους θορύβους καὶ τὴ ζωὴ τὴν πανέμνοστη τῶν εἰδυλλίων καὶ τοῦ τσοπάνου σὲ μιὰ γλῶσσα λεβέντικη καὶ λαγκρὴ δημοτικὴ καὶ ποὺ δὲν πρόφτασε νὰ ἐκδηλωθῇ γιατὶ ὁ θάνατος τὸν ἄρπαξε παράκαιρα στὶς μαῦρες φτεροῦγες του, εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Γιάννη Καμπύση, τοῦ ἀδικοθανατισμένου κι αὐτοῦ μέσα στὸ λουλούδιασμα τῆς ζωῆς του.

Ἂς μὴν ὑποθέσῃ κανεὶς πὼς χαριζόμενος στὸ σκληρὸ χαμὸ τοῦ ποιητὴ αὐτοῦ θὰ τὸν ἀνεβάσω ψηλότερα ἀπ' ὅ,τι τοῦ πρέπει. Τὰ ἔργα τοῦ Καμπύση εἶταν πάντοτε δοκίμια καὶ τὰ περισσότερα ἄτυχα, μὰ ἂν εἶχαν μιὰ μεγάλη σημασία τὴν εἶχαν γιατὶ φανέρωσαν μιὰ τιτανικὴ προσπάθεια, μιὰ ἀγωνία, γιὰ τὸ ἄνοιγμα κάποιων κλειστῶν καὶ ἄγνωστων ἀκόμα δρόμων. Ἡ ζωή του εἶταν ὁρμητικὴ καὶ βιαστικὴ καὶ ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ βία του εἶταν σὰ μιὰ πρόγνωση τοῦ θανάτου του. Καὶ μέσα στὰ ἔργα του αὐτὸ δείχνεται ὁλοφάνερα κι ἰδίως στὰ γράμματα ποὺ ἔστειλε ἀπ' τὴ Γερμανία ὅπου ἔνοιωσε τὸν ἑαυτό του ἐκμηδενισμένο ἀνάμεσα σὲ μιὰ μεγάλη ζωὴ ποὺ βρέθηκε ξαφνικὰ καὶ τὸν ζάλισε τὸ μεθύσι της. Μὰ ἡ προσπάθειά του θὰ παραμείνῃ πάντοτε εὐγενικιὰ καὶ συμπαθητικὴ στὰ νεοελληνικὰ γράμματα γιὰ τὸν ἱερό του πόθο νὰ χαράξῃ πρῶτος αὐτὸς τὰ σχέδια τοῦ κοινωνικοῦ δράματος σὲ ἐποχὴ ποὺ τὰ κωμειδύλλια κι οἱ ψευτοκλασσικὲς τραγῳδίες μὲ τοὺς Τιμολέοντες Ἀμπελάδες ἔδιναν κι ἔπερναν στὸ ἑλληνικὸ θέατρο καὶ στοὺς Λασσάνειους διαγωνισμούς.

Αὐτὸ ἀπὸ ποίηση καὶ δράμα μποροῦμε νὰ δείξουμε τῆς γόνιμης ἐκείνης ἐποχῆς μὲ τὰ «Ἰντερμέδια» καὶ ἄλλα ποιήματα τοῦ Γρυπάρη ποὺ ὡς νόημα, μὰ περισσότερο ὡς τέχνη καὶ στῖχος ἔπειτα ἀπὸ τὸ Σολωμὸ δὲν εἶχε φανερωθῆ στὸν τόπο μας. Καὶ τώρα ἐρχόμαστε στὸ διήγημα μὲ τὸν Παπαδιαμάντη, τὸν Καρκαβίτσα καὶ τὸ Βλαχογιάννη. Ὁ κ. Βλαχογιάννης ἔξω ἀπ' τὰ ὀλίγιστα λυρικά του ποὺ ἔχουν κάποια σελλεϊκὴ πνοὴ περισσότερο ἀπὸ ἄλλα, ἄλλων, ποὺ τοὺς ἔγινε ἡ σύγκριση αὐτὴ ἀδικαιολόγητα καὶ τὰ διηγήματά του ποὺ ὅταν ξεφεύγουν ἀπὸ κάτοια στενὴ ἀντίληψη καὶ ἠθογραφική, παίρνουν κάτι ἀπὸ ἐπικὴ ὅλως ὁμορφιά, τὸν ἀπασχόλησε πιὸ πολὺ ἡ νεώτερή μας ἱστορία ὅπου ἔχει τὴ μεγαλήτερη ἴσως ἐπιτυχία ἂν καὶ ὁ ἴδιος, ἀμφιβάλλω, ἂν τὸ πιστεύῃ.

(Στἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ

ΑΗΣ ΓΕΩΡΓΗΣ

Ἀπ' τὰ στεκούμενα νερὰ σὰ μέταλλα ἀντιφέγγουν
Κατὰ τὴν ὥρα τὴν θαμπὴ ποὺ βγαίνει ὁ ἀποσπερίτης
Καὶ χαιρετάει τὸ γύρισμο τοῦ ἡλιοῦ μέσ' τὸ Αἰγαῖο
Πέρα στὴ χώρα πέφτουνε μακρυές, σὰν καλογήροι,
Σκιές, κι' ἀνάρα χορεύουν
Οἱ βραδινὲς οἱ εὐωδιὲς κ' οἱ τελευταῖοι ἦχοι.

Ὁ Ρήγας ἐβασίλευε σὲ τραγικὴ μιὰ δύση·
— Ἀπὸ μακρυὰ μᾶς θάμπωσε ἀχτίνα 'πὸ χρυσάφι —
Ὁ Ρήγας ἐβασίλεψε στὸ αἷμα του ποὺ πήζει.
Καὶ τώρα ἁπλώνεται σιγὰ τὸ φωτερὸ σκοτάδι.
Ὅλα σὲ σκιὲς χωνεύουνε. Ζωὴ καὶ παραμῦθι.
Κάτω στὴ λάκκια ἀρχίνησε νὰ φωσφορίζει ἡ Ἀθήνα
Τοῦ φεγγαριοῦ τ' ἀγαπητὸ καὶ πόρνο σαμιαμῦθι.

Delhi Α. ΒΛΑΣΤΟΣ

"Ο ΝΟΥΜΑΣ"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 3.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τρίμηνες (2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια, Εθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιόδρομου (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδεροδρόμου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ νιογέννητο....τοῦ Λασκαράτου — Ὁ κ. βιαστικός — Νέο Ὑπουργεῖο — Ἐπιστημονικὲς μονογραφίες τοῦ Ψυχάρη — Ὁ καημένος ὁ Σουρῆς !

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ Ὑπουργεῖο μᾶς θύμισε, μὲ τὸ συμπάθειο, τὸ χαριτωμένο ἐπίγραμμα τοῦ μακαρίτη Λασκαράτου σὲ κάπιο νιογέννητο γαϊδούρι. Ἔτσι καὶ μεῖς μποροῦμε νὰν τοῦ εὐκηθοῦμε νἄχει «ὅση δύνεται ἀθρωπιά», μὰ ὄχι ἀπὸ τὴν ἀθρωπιὰ ποὖχε τὸ παλιὸ Ὑπουργεῖο, γιατὶ τότε καλύτερα κτλ.

Νὰ σᾶς ποῦμε ὅμως τὴν ἀλήθεια, δὲν τὸ βλέπουμε καὶ τόσο **καινούριο** καὶ γι' αὐτὸ δὲ συντροφεύουμε τὴν «Ἀκρόπολη» στὰ ξεφρενιασμένα Ζήτω της. Πρῶτα πρῶτα ὁ κ. Στάης εἶναι «παλιός», τόσο παλιὸς μάλιστα, ὥστε καταντοῦσε μπροστά του νὰ φαίνεται καινούριος ὡς κι ὁ κ. Στεφανόπουλος ἀκόμα. Ὁ κ. Στάης πέρασε, ἀλοίμονο !, τόσες φορὲς ὡς τώρα ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Παιδείας καὶ πάντα μιὰ τεράστια τρύπα στὸ νερὸ ἄφησε γιὰ μοναδικὴ θύμηση τῆς Ὑπουργίας του. Ἴσως τώρα, μὲ τὸ καινούριο Ὑπουργιλίκι του, τὴν τρύπα—αὐτὴ τὴ μεγαλώσει ἀκόμα περσότερο.

Ὅσο γιὰ τὸν κ. Λεβίδη, μόνο τὶς τελευταῖες ρητορικὲς παπαρδέλες του ποὺ ξεφούρνισε ὡς πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἂν ξετάσουμε, θὰ δοῦμε πὼς ὄχι μόνο «καινούριος» δὲν εἶναι, μὰ κατάντησε πιὰ καταντὶ προκατακλυσμιαῖος. Ἡ «Ἀκρόπολη» μάλιστα, δῶ καὶ λίγους μῆνες, σκολιάζοντας κάτι προγονόπληκτα προεδρικὰ λόγια του ὑποστήριξε, καὶ μὲ ὅλο της τὸ δίκιο, πὼς τὸ μυαλὸ τοῦ κ. Λεβίδη ἀρχίνησε νὰ παθαίνει τὸ γνωστὸ γεροντικὸ νεροὔλιασμα.

Ὁ κ. Ἐμπειρῖκος κι ὁ κ. Μπαλτατζῆς γινήκανε Ὑπουργοὶ ἀπὸ κοματικὴ ἀνάγκη· μπορεῖ νἄναι νέοι στὰ χρόνια, μὰ αὐτοὺς κάτι ἄκουσε, κάτι ἄρπαξε τὸ Ἔθνος γιὰ τοὺς προγόνους του, γιὰ τὰ περασμένα του. Κέρδος βέβαια κι αὐτό. Τὸ κέρδος ὅμως ἐκεῖνο θὰ τἀπολάβαινε μαζὶ μὲ μύρια ἄλλα μεγαλήτερα κέρδη ἂν τὸ παιδευτικὸ τὸ σύστημα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἀπόβλεπε στὴ μόρφωση τῶν Ἑλλήνων, κι ὄχι στὴ μεταμόρφωσή τους σὲ παλιοὺς Ἕλληνες.

Ἤρθανε κατόπι οἱ ἀγράμματοι οἱ Σουλιῶτες κ' οἱ Κλέφτες καὶ τοὺς διδάξανε αὐτοὶ τοὺς Δασκάλους ποιός εἶναι ὁ τωρινὸς ὁ Ἑλληνισμός, ποῦ φωλιάζει, κι ἀπὸ ποῦ πρέπει νὰ ξαναφυτευτῆ καὶ νὰ ξαπλωθῆ τὸ νεοελληνικὸ τὸ φρόνημα, ἡ νεοελληνικὴ ἡ ἰδέα. Τοὺς θαμάσανε ὅλοι, τοὺς λατρέψανε καὶ τοὺς ἁγιάσανε, ὅμως τὸ μάθημά τους κανένας τους δὲν τἄκουσε.

§ 13

Φιλολογικὴ στειρωσύνη.

Ἂς ξανάρθουμε τώρα στὴ θεωρία τοῦ φίλου, πῶς ἄλλα τὰ γράμματα, κι ἄλλη ἡ δημιουργικὴ ἡ φιλολογία. Τὸ κηρύχνει λοιπὸ θαρρετὰ πῶς ἔξοχα καλλιτεχνήματα δὲν ἔβγαλε τὸ Ἔθνος. Θὰ μιλοῦσε βέβαια πιὸ σωστὰ ἂ μᾶς ἔλεγε πῶς τέτοια καλλιτεχνήματα *ἔβγαλε* τὸ ἔθνος, ὄχι ὅμως κ' οἱ δασκαλογέννητοι συγγραφέοι του. Ἂς λησμονήσουμε ὅμως μιὰ στιγμὴ τὰ Δημοτικά μας Τραγούδια, τὸν Ἐρωτόκριτο καὶ τὸ Σολωμό, κι ἂς τὸν ἀκολουθήσουμε. Μόλις τώρα κοντά, λέει, ἀρχίσαμε καὶ δείχτουμε μικρὰ σημάδια ζωῆς. Ἀπὸ ἔργα τῆς κοινῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, λέει, κάτι εἴδαμε. Ὅσο γιὰ ἔργα λογοτεχνικὰ ὅμως, μᾶς ρωτάει· Ποιά τους μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς θὰ ζήσουνε καὶ θὰ λογαριαστοῦνε μνημεῖα τῆς διανοητικῆς μας ἱστορίας; Ἐδῶ ἄξαφνα θυμᾶται τὰ Τραγούδια, μὰ ταφίνει κατὰ μέρος, ἐπειδὴ θὰ τἀναφέρῃ ἀργότερα. Ὁ λόγος τώρα γιὰ τοὺς *Λόγιους* τῆς ἐποχῆς του, δηλαδὴ γιὰ κείνους ἴσα ἴσα ποῦ χύνανε νερὸ στὴ φωτιὰ τῆς Δημιουργικῆς φαντασίας ! Νοιώθει τὴν ἔλλειψη, ὅμως ἢ δὲν μπορεῖ ἢ δὲν τολμάει νὰ τὴν ἀποδώσῃ παστρικὰ κι ἀδίσταχτα στὸ Δασκαλισμό. Δὲ θρηνεῖ ποῦ βρέθηκε ὁ λογιωτατισμὸς νὰ μᾶς πνίξῃ τὸν ἐθνικό τὸ νοῦ, παρὰ μᾶς θυμίζει μονάχα πῶς περάσανε διακόσα χρόνια κι ἀκόμα δὲ μᾶς βγήκανε ἀριστουργήματα ! Ὑπάρχουνε, λέει, μερικὰ ποιήματα Σούτζικα, μὰ φαίνουνται σὰν ξαναφυτεμένα ἀπὸ Εὐρωπαϊκὰ περιβόλια. Στὸ δικό μας τὸν Παρνασσὸ δὲ φυτρώσανε. Ὡραῖα κρίνει ἐδῶ, καὶ μὲ τὴν ἀλήθεια σοφά. Ἄξαφνα ὅμως μᾶς τὰ χαλνάει πάλε, ἐπειδὴ μᾶς παρατηρεῖ πῶς τὰ καλλίτερά τους εἶναι πατριωτικά, κι ὁ πατριωτισμὸς εἶναι ἕνα καὶ μονάχο πάθος ἀπὸ τὰ πολλὰ ποῦ χρωματίζουνε τὴν ψυχή μας, λοιπὸν καὶ τὴν ποίησή. Καταντάει πιὰ μονότονο, σὰ νὰ λέῃ.

Ἂς ὑποθέσουμε μιὰ στιγμὴ πῶς εἴτανε γραφτό τους νὰ ζήσουνε αὐτὸ τὸ εἶδος τὰ Σούτζικα. Τὸ πῶς εἶναι πατριωτικά, αὐτὸ θὰ τοὺς ἔδινε ἀκόμα πιὸ βαθύτερες ρίζες ζωῆς. Ἐπειδή, ἔργο ποῦ βγῆκε ἀπὸ τὴν πατριωτικὴ ἐκείνη ἀτμοσφαίρα, σώνει νὰ εἶναι γραμμένο μὲ δύναμη καὶ μὲ τέχνη, θὰ πῇ καὶ πῶς καθρεφτίζει τὴν ἐποχή του πιστὰ κι ἀλάθευτα. Κι αὐτὸ εἶναι τὸ χαραχτηριστικὸ τῆς ἀληθινῆς τέχνης. Ρωτοῦμε ὅμως : πῶς μποροῦσε νὰ μᾶς δίνῃ κι ἄλλο ὑλικὸ ἐξὸν ἀπὸ τὸ πατριωτικὸ ἡ ἀτμοσφαίρα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καθὼς καὶ τῆς προτητερινῆς, καὶ τῆς κατοπινῆς, ἀφοῦ, τὴν προτητερινὴ τὴν ἐποχὴ ἡ δουλειὰ τοῦ ἔθνους, δηλαδὴ ἡ πολιτική του ἡ δουλειά, εἴτανε ὁλότελα ἀκάμωτη, τὴν ἐποχὴ ποῦ ἔγραφε ὁ ἱστορικός μας εἴτανε μισοκάμωτη, καὶ τὴν κατοπινὴ τὴν ἐποχή, τὴ σημερνή μας, μνήσκει ἀκόμα μισοκάμωτη ; Πῶς μπορεῖς νὰ περιμένῃς μουσικὴ συ-

τὸ ἴδιο κάνει· καὶ γέροι νὰ εἶντουσαν, ἂν ἡ κομματικὴ ἀνόγκη τὸ διάταζε θὰ γινόντουσαν Ὑπουργοί.

Ὁ κ. Στεφάνου ἔγινε **προσωρινὸς** *Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, ὅσο νὰ σηκωθεῖ ἀπὸ τὸ κρεβάτι ὁ κ. Λομπάρδος, ποὖναι ἄρρωστος. Ὁ κ. Στεφάνου, γράψανε οἱ φημερίδες, δέχτηκε τὸ Ὑπουργιλίκι δίχως κανένα κέφι. Ὥστε καὶ ἡ Δικαιοσύνη δὲ θἄχει νὰ ἐλπίζει τίποτα ἀπ' αὐτόνα. Δὲν ξέρουμε ἂν θὰ μπορεῖ νὰ ἐλπίζει τίποτα κι ἀπὸ τὸ διάδοχό του.*

Ὡστόσο τὸ Ὑπουργεῖο λέγεται **νέο** *καὶ γιὰ τέτιο τὸ χαιρετοῦμε καὶ μεῖς. Καὶ ξαναθυμιούμαστε τὸ ἐπίγραμμα τοῦ Δασκαράτου.*

★

ΕΝΑΣ μόνο Ὑπουργὸς μπορεῖ νὰ καμαρώσει γιὰ *νέος*, ὁ κ. Γούναρης. Εἶναι *νέος* στὰ χρόνια, ἔχει καὶ *νέες* ἰδέες (ἔτσι τουλάχιστο μᾶς βεβαιώνουν οἱ φιλικές του φημερίδες), ἄγκαλὰ καὶ γιὰ νὰ γίνει Ὑπουργὸς δὲ μεταχειρίστηκε *νέα* μέσα, μὰ τὰ παλαιά, τὰ παμπάλαια. Ἔδειξε δηλ. μιὰ τέτια νευρικὴ βιασίλα γιὰ νὰ γίνει Ὑπουργός, ποὖ μὲ ὅση καλὴ διάθεση κι ἂν ἔχει κανείς, ἀδύνατο νὰ παραδεχτεῖ πὼς τὴ βιασίλα αὐτὴ τὴν ἔδειξε μόνο καὶ μόνο ἀπὸ τὴ λαχτάρα ποὖχε νὰ γίνει γλήγορα Ὑπουργὸς γιὰ νὰ διορθώσει τὰ οἰκονομικὰ χάλια μας.

Νὰ δῆτε πὼς ἕνα πούφ ! θὰ βγεῖ κι ἀπ' αὐτόνε, ὅπως βγῆκε κι ἀπὸ ὅλους, ποὖ κάτι δείξανε μὲ τὰ λόγια καὶ μὲ τοὺς λόγους τους, μὰ ὅτα γινήκανε Ὑπουργοὶ τὰ λασπώσανε.

★

ΝΕΟ Ὑπουργεῖο μόνο ἀπὸ νέα Βουλὴ θὰ βγεῖ. Καὶ νέα Βουλὴ θἀρθεῖ, μόνο ὅταν ἀλλάξει συθέμελα ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ κοινωνική μας ἀναθροφή, μόνον ὅταν ἀποχτήσουμε *νέα* πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συνήθια.

Ὅπως εἴμαστε τώρα, μπορεῖ κάθε μέρα νὄρχουνται *νέο* στὰ χρόνια Ὑπουργοί, μπορεῖ καὶ σὲ μωρουδέλια ἀκόμα νὰ δίνουνται τὰ Ὑπουργικὰ Χαρτοφυλάκια, μὰ στὴν οὐσία οἱ Ὑπουργοὶ θἄναι πάντα παλιοὶ καὶ γέροι, ὅπως γέρικη κ' ἐλεεινὴ καὶ γιὰ τὸ κάρρο τῶ σκουπιδῶνε εἶναι καὶ ἡ πολιτική μας περικυκλωσιά.

Κάτι ἀληθινὰ νέο καὶ ζωντανὸ ἔδειξε τὸ κόμμα τοῦ κ. Δραγούμη μέσα στὴ Βουλή, αὐτὸ δηλ. ποὖ ὀνομάστηκε ἀνότητα ἀπὸ τὶς φημερίδες «Ἰαπωνικὸν κόμμα», μὰ νά, ποὖ κι αὐτὸ χτυπήθηκε νωρὶς νωρὶς ἀπὸ τὴ φοβερὴ πολιτικὴ ἀρρώστεια, τὴν Ὑπουργομανία, κι ἀρχίνησε νὰ σκορπάει σὰν τὸ ρῶδι ποὖ τὸ χτυπᾶνε στὸν τοῖχο.

★

ΜΑΣ σταλθήκαν ἀπὸ τὸ Παρίσι, χωριστὰ τραβημένες ἀπὸ διάφορα ἐπιστημονικὰ περιοδικά, ὅπου πρωτοφανήκανε, τέσσερες ἐπιστημονικὲς μονογραφίες τοῦ Ψυχάρη, μὲ λιγοστὰ λόγια, μὲ περισσὰ πράματα, πυκνὲς καὶ μεστὲς ἀπὸ γνώση κι ἀπὸ σοφία, κι ἀπὸ νοῦ κριτικὸ καὶ ἐρευνητικό. Ἡ πρώτη ἀναφέρεται σὲ κάποια χερόγραφα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Παρισιοῦ καί, χωριστά, σ' ἕνα κομμάτι «Fragment sur l' Acropole», καθὼς τὄνομάζει, καὶ φάνηκε στὴ «Revue Archeologique». Ἡ δεύτερη μελέτη γίνηκε ἀπάνου στὴ γλώσσα τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, ἡ πιὸ πολυσέλιδη, καὶ δημοσιεύτηκε στὴ «Revue des études juives». Τῆς τρίτης μελέτης ὁ τίτλος εἶναι «Σοφοκλῆς καὶ Ἱπποκράτης ἀπὸ τὴν ἀφορμὴ τοῦ *Φιλοχτήτη*» καὶ εἶναι βγαλμένη ἀπὸ τὴ «Revue de philologie». Καὶ ἡ τέταρτη ἐργασία, εἶναι μιὰ κριτικὴ ἀνάλυση τῆς περίφημης μονογραφίας τοῦ μεγάλου γλωσσολόγου Brugmann γιὰ τὸ γλωσσικό μας ζήτημα, ποὖ πρωτοφάνηκε μεταφρασμένη στὶς στῆλες τοῦ «*Νουμᾶ*». Συνοδεύεται κι ἀπὸ δυὸ ἄλλα σημειώματα τοῦ Ψυχάρη ἀπάνου στὸ ἔργο τοῦ ἴδιου τοῦ Brugmann. Τώρα τί κλειοῦνε μέσα τους καὶ τί σωστὰ λένε οἱ καινούργιες αὐτὲς ἐργασίες τοῦ μεγάλου μας Ψυχάρη θὰ μᾶς τὸ πεῖ στὸ ἐρχόμενο φύλλο τοῦ «Νουμᾶ» ὁ κ. Παλαμᾶς.

★

ΟΣΕΣ ἀνοησίες γράψανε οἱ «Ἀθῆναι» γιὰ τὸν Καλομοίρη, τὶς *μελοποίησε* σὲ νερουλιασμένους στίχους ὁ ἄμοιρος ὁ Σουρῆς, ὅπως τὸ συνηθίζει δὰ νὰν τὸ κάνει ταχτικὰ γιὰ νὰ κολακεύει τοὺς φίλους του φημεριδογράφους.

Τώρα μὲ τὴ ζέστη μπορεῖ ὁ καθένας νὰν τοὺς διαβάσει τοὺς στίχους αὐτούς, χωρὶς νὰ φοβηθεῖ μήπως πουντιάσει, κι ὁρίστε τους ἀπὸ τὸ «Ρωμιό» τοῦ περασμένου Σαββάτου:

«Ἴσως ἐκεῖ νὰ συζητοῦν καὶ γιὰ τὲν Καλομοίρη
ποὖναι *συθέτης* ἴλαρὸς
καὶ γλωσσολόγος μαλλιαρός,
κι' ἦλθε μαλάκας μαλλιαρῆς σπόρον ἀδρὸν νὰ σπείρῃ.

Ἀλλοί σ' ἐκείνους ποὖμαθαν τὴν Ἄλφα καὶ τὴν Βῆτα,
ὠχοῦ! πρωτοβαρέματα, διπλόφουγγα, σουΐτα.
Κι' αὐτὸ τὸ πρωτοβάρεμα δὲν ξέρετε πῶς μ' ἄρεσε,
κι' αὐτὸ μελῳδικώτατα στ' αὐτιὰ τοῦ κόσμου βάρεσε,
κι' ἐκεῖνα τὰ διπλόφουγγα ξετρέλλαναν κι' ἐμένα. .
ὠχοῦ ! μωλά, ποὖ φαίνονται πῶς εἶναι βαρεμένα.

Πῶς ἐφωτίσθη γλωσσικῶς τῶν Ἀθηνῶν ἡ πόλις
σὰν ἔβγαλε προγράμματα κι' ὁ μαλλιαρὸς Μανώλης,
κι' ἐγὼ φωνάζω πῶς καλὰ δὲν εἶναι στὴν ὑγεία του
καὶ θέλει βάρεμα κι' αὐτός γιὰ τὴν γλωσσολογία του.

Κι' ἐξυμνεῖ μὲ κλαπαδόρα
κάθε μαλλιαρὴ Καμόρα
τοῦτον, ποὖ μᾶς ἦλθε τώρα,
τὸν ἀπόστολον τὸν νέον
τοῦ μπαμπακοσπόρου Πάλλη,
ποὖ τὸν βάρεσε καὶ πάλι
φρενιασμὸς καὶ τῶν γονέων».

Ὁ καημένος ὁ Σουρῆς ! Πολὺ γλήγορα γέρασε !

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Δημοτικὸ Νοσοκομεῖο «Ἡ Ἐλπίς». «Αἴθουσα Σωρανός». Κλινικὴ τοῦ καθηγητῆ κ. Γεράσιμου Φωκᾶ.

Ἐλένη Β..... ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, 39 χρονῶν, παντρεμένη, μοδίστρα· ἔπαθε ξέσκισμα τῆς σέλλας.

«Εἶχα πάει στὸ Βῶλο στὴν ἀδερφή μου καὶ γυρνοῦσα ἀπὸ τὸ ταξείδι· σὰ γύρισα, τὸ βράδυ, μόλις ξεμπάρκαρα, πῆγα κ' ἔμεινα σὲ μιανῆς γνωστῆς μου τὸ σπίτι· τὴν Τετάρτη τὸ βράδυ ξεμπάρκαρα· τὴ νύχτα, σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ποὖ ἔμεινα, εἶδα ὄνειρο· εἶδα ὄνειρο καὶ τί ὄνειρο ! ὀνειρεύτηκα τάχα, πὼς ἤμουν στ' ἀτμόπλοιο· λοιπόν, ἐστάθη, λέει, τὸ ἀτμόπλοιο νὰ κατέβουμε στὴ βάρκα· ἐκεῖ μὲ γέλασε τὄνειρο· ἐκεῖ, ἀπ' τὸ πήδημα πὼς ἤθελα πηδήσω, νὰ κατέβω ἀπ' τὸ ἀτμόπλοιο, ἔπεσα ἀπ' τὸ κρεββάτι μου· ἔπεσα δίχως νὰ αἰστανθῶ κ' ἐμπλέχτη τὸ κορμί μου στὸ πόμολο· ἔπεσε τὸ κορμί μου στὸ πόμολο κ' ἐσχίστη ἄσκημα ἐδῶ στὸν καβάλλο· ἐγὼ δὲν κατάλαβα· πῶς ἦρθε τὸ πρᾶγμα ἔτσι ! ἀνέλπιστα πράγματα· ἔπεσα κάτω ἀναίστητη ἀκόμα· ἐβρόντησα κάτω καὶ μὲ τὸ βρόντο συνῆλθα· τὴν ὥρα ποὖ ἔπεσα καὶ συνῆλθα αἰστάνθηκα τὸ αἷμα καὶ κατάλαβα ὅτ' ἐσχίστηκα· εἶδα κατόπι τὸ πόμολο ποὖ εἶχε στραβώσει κ' εἶχε αἷμα καὶ κατάλαβα πὼς γίνηκε· γληγορώτερα δὲν κατάλαβα γιατ' εἶμαι ὑπνοβάτισσα· πρῶτα σηκωνόμουνα συχνά· τόρα, εἶναι ὀχτὼ ἔτη, σηκώθηκα μόνο δυὸ φορές. Τόρα, ἀφοῦ μὲ ράψανε κ' ἐδῶ, αἰστάνουμαι καλλίτερα· δὲν τὸ ἤλπιζα ποτὲ νὰ σωθῶ· τόσο αἷμα μοῦ χύθηκε· σήμερα μάλιστα εἶμαι καλά».

Ἦρθε στὴν κλινική μας στὶς 13 Μαρτιοῦ μὲ ξεσκισμένο τὸν καβάλλο σ' ἀρκετὸ βάθο, ἕως τὴ δαχτυλιδότρυπα ἀπὸ τὴ μιὰ κ' ἕως τὸ μεγάλο χεῖλι ἀπὸ τὴν ἄλλη καὶ λίγο κι' ἀπὸ τὸ δεξὶ μεγάλο χεῖλι Στὶς 15 Μαρτιοῦ κόπηκαν οἱ λεροὶ γκρημνοὶ ἔγιναν ἴσια τὰ τραυματικὰ χείλια κ' ἔγιναν ραφὲς τοῦ βάθου καὶ τῆς ἐπιφάνειας· τὸ κλείσιμο ἐκράτησε 13 μέρες κ' ἡ ἄρρωστη ἔφυγε γιατρεμένη.

Ἐργίνα Σταυρ..... ἀπὸ τὴ Μῆλο, 40 χρονῶν, δουλέφτρα· ἔχει δεξὶ κινητὸ νεφρό.

ναυλία ἀπὸ ἕνα ὄργανο, ὅσο κι ἂν εἶναι μελῳδικό ; Αὐτὰ σὰ νὰ τὰ παράβλεψε. Ἕνα πρᾶμα πκρατήρησε, πῶς σ' ἄλλα ἔθνη, ἄφησε ποὖ ἔχουνε πολυόργανες ὀρχήστρες, ἡ λύρα τους παίζει μὲ τέσσερεις ἢ καὶ μὲ περσότερες κόρδες, κ' ἡ δική μας εἶναι, καθὼς λέει τουλάχιστο, καὶ μονόχορδη. Δὲν τὸ συλλογίστηκε ὅμως πῶς γιὰ νὰ γίνῃ πολύχορδη ἡ ἐθνικὴ ἡ λύρα, καὶ γιὰ νἄρθουνε κατόπι κι ἄλλες πολύχορδες λύρες, ἄλλον τρόπο δὲν ἔχει παρὰ νὰ παίζῃ, νὰ παίζῃ ὁ ποιητὴς τὴ μιὰ καὶ μονάχη του κόρδα ἴσα μὲ νὰ ξυπνήσῃ τὸ Ἔθνος καὶ νὰ τοιμάσῃ *μὲ τὸ σπαθί του* τὸν τόπο ποὖ θὰ βγοῦνε ποικιλώτερες μουσικές. Ὅταν ξαναγίνῃ *ἀκέριο* τὸ Ἔθνος, τότες θὰ ξαναγίνῃ ἀκέρια κ' ἡ τέχνη του. Αὐτὸ ὅμως ἀπὸ τοὺς Λόγιους ἂς μὴν τὸ προσμένῃ. Ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ Ἔθνος νὰ τὸ προσμένῃ.

Ἂς ἔρθουμε τώρα στὴν κάπως ἐθνολογικὴ ἐξήγηση ποὖ μᾶς δίνει τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς στειρωσύνης. Παραδέχεται πρῶτα πῶς καλὰ καλὰ ποὖ καὶ πότε βγαίνει ἡ μεγαλοφυΐα καὶ ποὖ ὄχι, ἡ ἐπιστήμη δὲ μᾶς τὸ ξεδιάλυνε. Ἔπειτα μᾶς θυμίζει πῶς τὸ ἔθνος μας ἔπαθε μεγάλους κλονισμοὺς κι ἀνακατεμούς, ἄλλοτε μὲ λαοὺς συγγενικούς, καθὼς στοὺς πρώτους αἰῶνες,—καὶ τότες ἡ δημιουργικὴ ἡ δύναμη δὲν ἔσβυσε, παρὰ μόνο τροπολογήθηκε (Βασίλειοι, Χρυσόστομοι κτλ.), κατόπι πάλε μὲ στοιχεῖα ξενικὰ καὶ πιὸ βάρβαρα, ποὖ τ' ἀδυνάτησαν καὶ τὰρρώστησαν τὸ Ἔθνος (ἐμεῖς πιστεύουμε πῶς ὅλο τὸ ἐνάντιο, μὰ ἂς εἶναι)· καὶ μόλις τὸ δωδέκατο τὸν αἰώνα τὸ βλέπουμε καὶ ξαναπαίρνει ἀπάνω του. Ἀναγκάστηκε τότες νὰ ζητήσῃ δυναμωτικὰ ἀπέξω. Αὐτό, λέει, ἔγινε κι ἀλλοῦ καὶ γίνεται πάντα. Πολὺ συχνὰ μάλιστα οἱ καλλίτερες οἱ φιλολογίες κ' οἱ τέχνες παράγουνται ἀπὸ τέτοιους ἀνακατεμούς, καθὼς πάλε ἔτσι βγαίνουνε κ' οἱ δυνατώτερες οἱ φυλές. (Ἐδῶ γίνεται ἀμέσως θάλασσα ἡ θεωρία τῆς ἀρρώστιας τοῦ ἔθνους ἐξαιτίας τὰ ξένα στοιχεῖα, μὰ ἂς εἶναι κι αὐτό). Στὴ δική μας λοιπὸν περίσταση τὸ Ἔθνος πῆρε τὸ ὑλικό του ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο τὸν Ἑλληνισμό. Τὸ ὑλικὸ ὅμως αὐτὸ εἴτανε μόνο γιὰ τοὺς λίγους, καὶ γιὰ νὰ περάσῃ στὶς ἐθνικὲς φλέβες μέσα χρειάζεται καιρὸς καὶ καιρός. (Καλὰ τὸ εἶπε αὐτό, ἐπειδὴ ἡ αἰωνιότη δὲ θἄσωνε νὰ μεταφέρῃ τῆς μούμιας τὸ αἷμα μέσα σὲ κορμὶ ζωντανό). Ὥστε ἡ Ἑλληνικὴ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ δέκατου δεύτερου αἰώνα μόλις ἄγγιξε μερικοὺς (δηλαδὴ τοὺς δασκάλους πάλε). Ἔγινε λοιπὸν ἡ γλώσσα ζωηρότερη καὶ καλλιτεχνικὴ (ἂς ποὖμε πῶς ἔγινε γιὰ νὰ πᾶμε ὁμπρός), δὲν ἔβγαλε ὅμως μήτε ποίηση, μήτ' ἐπιστήμη μήτε τέχνη. Ἐπειδὴ τὰ καλὰ αὐτά, λέει, δὲ βγαίνουνε ἀπὸ τοὺς λίγους, παρ' ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ λκοῦ. Χρειάζεται *ντόπια* κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ θροφὴ νὰ τὰ θρέψῃ καὶ νὰ τὰ μεγαλώσῃ.

Κ' ἔτσι, θέλοντας καὶ μὴ καταντάει στὴν ἀλήθεια ποὖ ἀναγκαστήκαμε νὰ τοῦ τὴ φωναξουμε παραπάνω· πῶς τὸ ἔθνος, καὶ μόνο τὸ ἔθνος θὰ μᾶς τὰ βγάλῃ αὐτὰ τὰ καλά.

Καλὰ τὶς ἔννοιωθε μερικὲς ἀλήθειες. Ἴσως τὶς εἶχε καὶ μαζεμένες ἀπὸ βιβλία ποὖ τὰ ξεδιαλύνουν αὐτὰ τὰ ζητήματα. Ὁ νοῦς του ὅμως δεμένος πάντα μὲ τὰ σκοινιὰ τοῦ δασκαλισμοῦ, εἰδεμὴ πῶς μποροῦσε νὰ προσμένῃ τὸν ἄψυχο κι ἄκαρπο κύκλο τοῦ λογιωτατισμοῦ νἀνοίξῃ, νἀνοίξῃ, ἴσα μὲ νὰ πάρῃ ὅλο τὸ ἔθνος μέσα του καὶ νὰ δημιουργήσῃ ;

Ἔρχεται τέλος καὶ στοὺς στερνοὺς μας μερικοὺς αἰώνες. Δηλαδὴ στοὺς δυὸ πρώτους αἰώνες τῆς Τουρκοκρατίας, τοὺς θεοσκότεινους, καὶ στοὺς ἄλλους δυό, τοὺς δασκαλοφώτιστους. Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο, λέει, καταπιαστήκαμε τὴ δουλειά, πασκίζοντας δηλαδὴ πρῶτα πρῶτα νὰ συνηθίσουμε μὲ τοὺς κανόνες τοῦ κλασσικοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. (Ἀπὸ τὴν ἀνάποδη λοιπὸν πάλε, καὶ χωρὶς νὰ μᾶς γίνῃ μάθη